ISRAEL OG DE ARABISKE STATER

ERIK RESKE-NIELSEN

Syv år er gået, siden staten Israel blev oprettet den 14. maj 1948 og seks år siden, der blev underskrevet våbenstilstandsoverenskomster mellem den nye stat og de arabiske lande, der gennem væbnet intervention havde forsøgt at udslette den. Men endnu er våbenstilstanden ikke blevet afløst af nogen fred, og et utal af blodige episoder langs de foreløbige grænser vidner om en voldsom spænding og et brændende had, der under uheldige omstændigheder kan resultere i krigens genopblussen i større eller mindre omfang. Den uafklarede situation har medført store vanskeligheder. Den økonomiske opbygning og den sociale udvikling hæmmes for alle de implicerede lande – både på grund af trykket fra militærudgifterne og fordi et stærkt påkrævet økonomisk samarbejde mellem Israel og dets arabiske naboer ikke kan komme i stand, før freden og forsoningen er en kendsgerning. Men også storpolitikken påvirkes af spændingen omkring Palæstina. Hensynet til Israels sikkerhed har lagt en dæmper på vestmagternes anstrengelser for at opruste de arabiske lande og den jødiske stats eksistens har vist sig at være en af de alvorligste anstødssten for de vestlige bestræbelser for at få oprettet en forsvarspagt for hele det mellemøstlige område.

1. BAGGRUNDEN.

Bag denne konflikt ligger udviklingen i Palæstina fra Balfourdeklarationen i 1917 frem til det britiske mandatstyres ophør den 15. maj 1948. Gennem Balfourdeklarationen havde den britiske regering givet jøderne løfte om oprettelse af et »jødisk nationalhjem« i Palæstina, og da Storbritannien efter 1. verdenskrig fik overdraget mandatstyret over Iraq, Transjordanien og Palæstina, var vejen banet for opfyldelsen af dette løfte. Det stred i nogen grad med tilsagn, som englænderne havde givet araberne, men i den første tid mødte den jødiske kolonisation kun

ringe modstand. Der var også i Balfourdeklarationen blevet givet løfte om, at de civile og religiøse rettigheder for Palæstinas ikke-jødiske beboere skulle blive respekteret.

Nogle uroligheder i begyndelsen og allersidst i 1920erne varslede vel om vanskeligheder fremover i Palæstina, men et alvorligt problem bestod ikke, før den nazistiske magtovertagelse i Tyskland fik de centraleuropæiske jøder i stort tal til at overveje mulighederne for at bringe sig i sikkerhed i Palæstina. Derved voksede indvandringspresset, og Palæstinas overvejende arabiske karakter begyndte så småt at blive ændret. Endnu i 1939 var der dog 1 million arabere i Palæstina mod ca. ½ million jøder. Alvorligere var vel kampen om jorden, hvor de kapitalstærke jøder hurtigt købte de fattige arabere ud, og midt i 1930erne blev problemet brændende. Mandatmagten kom ud for store vanskeligheder og opererede en tid med tanken om en deling af Palæstina i en jødisk og en arabisk del (Peelkommissionens rapport 1937), men kunne ikke vinde nogen af parterne herfor. Det var på dette tidspunkt araberne, der var de aggressive, og jøderne, der som den svagere part holdt sig forsigtigt tilbage. Et arabisk oprør var faktisk igang fra 1936, og heller ikke den løsning, den britiske regering forsøgte med hvidbogen af 1939, vandt genklang. Heri foreslog man, at der efter 10 års forløb skulle oprettes en selvstændig stat, Palæstina, som skulle omfatte både arabere og jøder. I mellemtiden skulle den jødiske indvandring og jødernes jordkøb reduceres meget stærkt. Kompromisløsningen blev afvist både af jøder og arabere, og inden man kunne komme videre med forhandlingerne, satte 2. verdenskrigs udbrud en stopper for yderligere forsøg på at løse knuden.

Under krigen blev modsætningerne i Palæstina skærpet betydeligt. Begge parter stod ganske vist – med visse undtagelser – på britisk side, men de skelede herved i høj grad til egne interesser. Den jødiske brigades deltagelse i krigen bevirkede således, at jøderne fik en veluddannet og kamptrænet kerne for en fremtidig hær, og den arabisk-britiske fællesoptræden overfor aksemagterne gjorde det nærliggende for englænderne i efterkrigstiden at basere deres politik i Det mellemste Østen på en forståelse med de arabiske lande, hvilket ikke kunne undgå at få konsekvenser for den britiske Palæstinapolitik. Men vigtigst af alt var det alligevel, at jøderne under krigen – bl.a. gennem David Ben Gurions rejse til De forenede Stater – fik U.S.A. til at gå ind for tanken om oprettelsen af en særlig jødisk stat. Hensynet til jøderne i Amerika spillede her i høj grad ind, og dette gjaldt ikke mindst under præsidentvalgkampagnen 1944, hvor begge de store amerikanske partier gjorde jødernes sag til deres.

Dertil kom, at der også i Storbritannien syntes at indtræde en ændret holdning, da arbejderpartiet sejrede ved parlamentsvalgene i 1945 og

Attlee afløste Churchill. Labour havde stillet sig meget kritisk overfor toryernes mandatpolitik, og af den grund mente jøderne at have fået et venligtsindet regime i London. Udenrigsminister Bevin lagde sig imidlertid fast på den gamle regerings linie i dette spørgsmål, åbenbart i erkendelse af, at en anden politik ville betyde et brud med den arabiske verden og dermed en fuldstændig kaotisk situation i Det mellemste Østen og det østlige Middelhavsområde, der netop i de første efterkrigsår var udsat for et stærkt sovjetrussisk pres.

Situationen i Palæstina var imidlertid blevet mere uholdbar end nogensinde tidligere, og særlig tungtvejende følte det, at hundredtusinder af jøder var hjemløse i Europa efter nazismens og krigens hærgen. Presset fra disse ulykkelige var enormt, og der fandt en stærk illegal indvandring sted i Palæstina, som fik både arabere og britter til at gribe til modforholdsregler. I efteråret 1945 henvendte præsident Truman sig imidlertid til Storbritannien med en opfordring til at tillade 100.000 hjemløse jøder i Europa ekstraordinært at indvandre til Palæstina. Hermed havde U.S.A. engageret sig i Palæstinaspørgsmålet, og englænderne var ikke sene til at lade bordet fange. En britisk-amerikansk undersøgelseskommission blev nedsat, og forskellige muligheder for de 100.000's indvandring blev ventileret, uden at man dog nåede nogen vegne. Araberne forlangte mandatstyret ophævet, mens englænderne krævede de væbnede jødiske friskarer opløst, hvilket jøderne nægtede, da de betragtede dem som deres eneste værn mod den arabiske terror. I løbet af 1946 forværredes situationen hastigt, og kampe mellem jøder og englændere prægede nu mere og mere billedet. De forskellige jødiske terrororganisationer forsøgte ved hjælp af voldshandlinger at få englænderne til at give efter og tillade en uhindret indvandring af jøder til Palæstina.

Efter flere forgæves forsøg på i samarbejde med U.S.A. at finde en løsning, som var akceptabel for både arabere og jøder, besluttede den britiske regering at forelægge sagen for De forenede Nationer. En ekstraordinær generalforsamling i F.N. i april 1947 resulterede i, at der blev nedsat en undersøgelseskommission – U.N.S.C.O.P. –, der skulle aflægge rapport til forelæggelse for den 2. generalforsamling i efteråret 1947. U.N.S.C.O.P. afgav dels en flertals – dels en mindretalsindstilling. Mindretallet ønskede at bevare landet som en enhed, mens flertallet gik ind for oprettelse af to særskilte stater, der skulle skabes i løbet af to år. I mellemtiden skulle Storbritannien styre Palæstina som formyndermagt på F.N.s vegne. Den jødiske stat skulle omfatte det østlige Galilæa, Jizreelsletten, kystsletten langs Middelhavet fra Haifa til syd for Telaviv samt Negeb-ørkenen inclusive det trafikalt vigtige Beershebaområde, mens resten skulle indgå i en arabisk stat, dog med undtagelse af Jerusalem, som skulle stilles under international administration. I overgangs-

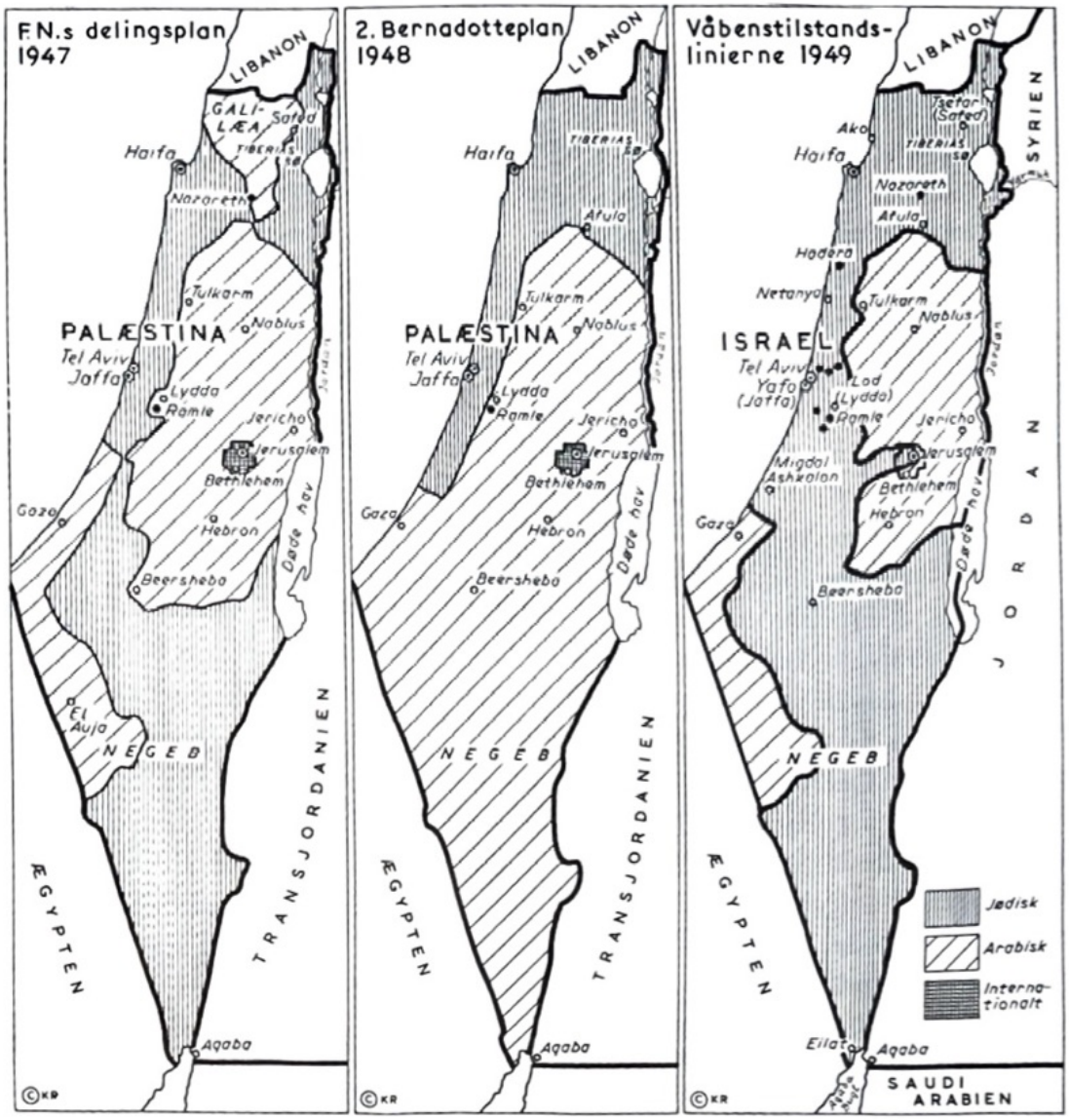

tiden skulle 150.000 jøder kunne indvandre, og i den jødiske stat skulle jord frit kunne overdrages.

Flertalsforslaget blev vedtaget på F.N.s generalforsamling i efteråret 1947, men både jøder og arabere var utilfredse – jøderne mindst. Selv om den stat, de fik, ingenlunde svarede til ønskerne, så opnåede de dog i hvert fald, at de fik deres eget land. Araberne derimod var vildt forbitrede, og de arabiske stater markerede klart deres stilling på Palæstinaarabernes side. Storbritannien var heller ikke tilfreds og traf den beslutning at ville ophøre med sine forpligtelser som mandatmagt den 15. maj 1948. Ansvaret ville herefter ligge hos F.N., der havde vedtaget delingsplanen, og som efter britisk opfattelse måtte sørge for selv at føre den igennem, og hos jøder og arabere. F.N. stod svagest – idet ingen ønskede at sætte magt bag beslutningerne. Hverken jøder eller arabere veg derimod tilbage for voldsanvendelse, og endnu mens de britiske tropper be-

fandt sig i landet, udbrød der en faktisk krig mellem jøderne og Palæstina-araberne. Jøderne høstede nu fordelene af deres bedre organisation og af deres lange forberedelse til oprøret. Punkt for punkt fordrev de araberne fra de områder, der i følge delingsplanen skulle udgøre den jødiske stat og beherskede således hele dennes territorium, da oprettelsen af staten Israel den 14. maj 1948 blev proklameret af det jødiske nationalråd.

2. PALÆSTINAKRIGEN 1948–1949.

Oprettelsen af den jødiske stat og det britiske mandatstyres ophør den følgende dag førte omgående til en hjælpeaktion fra de arabiske stater til Palæstina-araberne. I forvejen havde den arabiske ligas råd besluttet at yde araberne i Palæstina al mulig hjælp og at modsætte sig Palæstinas deling. Regulære tropper fra Ægypten, Transjordanien, Iraq, Syrien og Libanon rykkede nu ind i Palæstina i sikker forvisning om, at Israel hurtigt ville bryde sammen. Men jøderne viste sig at være langt stærkere end beregnet. Takket være de store dollarbeløb, der var stillet til deres rådighed af amerikanske jøder, var Israels tropper fra første færd langt bedre udrustet end araberne, og jøderne var desuden – trods F.N.s beslutning om forbud mod våbentransporter til de implicerede mellemøstlige lande – i stand til at forsyne sig med krigsmateriel, bl.a. fra flere østeuropæiske lande. Overalt lykkedes det dem at standse de arabiske hære, og mange steder blev araberne endog tvunget tilbage. Kun Transjordaniens »arabiske legion«, der stod under kommando af britiske officerer med Glubb pasha i spidsen og som var relativt godt udrustet med britisk udstyr, var en hård nød at knække for jøderne. Men til alt held for dem viste det sig hurtigt, at araberne langt fra var enige, og at flere af staterne plejede særinteresser og så skævt til, at andre arabiske magter vandt frem.

Krigsudbruddet i Palæstina betegnede naturligvis et alvorligt nederlag for De forenede Nationer, der imidlertid udfoldede energiske bestræbelser for at bringe fjendtlighederne til ophør. Greve Folke Bernadotte blev sendt til Palæstina som F.N.s mægler, og han formåede også et par gange at få etableret våbenstilstand. Et første forslag fra hans side om skabelse af en forbundsstat for hele Palæstina blev afvist af jøder og arabere, hvorefter kampene igen brød ud. Sikkerhedsraadets trusler om at sætte våbenmagt ind, blev ikke taget alvorligt, og en ny våbenstilstand overholdtes kun mådeligt. Imens formulerede Israel sit standpunkt og erklærede, at grænserne, der var fastlagt i F.N.s delingsplan af 1947, måtte revideres. Ligeledes krævede man alle arabiske indbyggere i Israel fjernet fra landet, og man klagede over Storbritanniens holdning, specielt over den fortsatte tilbageholdelse af jødiske indvandrere på

Cypern og over britiske officerers tilstedeværelse i den arabiske legion. Et jødisk forslag om, at Bernadotte skulle tage initiativet til direkte forhandlinger mellem Israel og de arabiske stater blev afvist af araberne. Kort efter fulgte jødiske ekstremisters mord på Bernadotte, og den 20. september 1948 mæglerens andet forslag, hvorefter delingsplanen skulle ændres på en sådan måde, at det vestlige Galilæa, som jøderne næsten havde erobret, skulle gå til Israel, men Negeb-ørkenen, der beherskedes af ægypterne, til gengæld til araberne. Bernadotte mente desuden, at Arabisk Palæstina ville blive uden eksistensmuligheder, og at territoriet derfor burde overdrages til de arabiske nabostater. Både jøder og arabere gik imod dette mæglingsforslag, og efter at F.N.s generalforsamling havde drøftet situationen, blev der oprettet en F.N.-mæglingskommission, der begyndte at arbejde i januar 1949. Desuden bevilgede F.N. et beløb på 32 millioner dollars til afhjælpning af nøden blandt de arabiske flygtninge fra Palæstina.

Både arabere og jøder demonstrerede deres underkendelse af mæglingsforsøgene. Den 22. september 1948 – to dage efter at Bernadottes anden mæglingsplan var blevet offentliggjort, oprettedes der i Gaza på den arabiske del af Palæstinas Middelhavskyst en arabisk Palæstinaregering under ledelse af Ahmed Hilmi pasha. Den blev straks anerkendt af de arabiske stater – dog med en bemærkelsesværdig undtagelse i Transjordanien. Her afslørede kong Abdullah sine planer, da han den 1. december 1948 lod delegerede fra de dele af Palæstina, som hans hær beherskede, træde sammen til en kongres i Jeriko, der proklamerede ham som konge over »Transjordanien og hele Palæstina«. Dermed var bruddet og rivaliseringen mellem de arabiske stater blevet tydeligt markeret.

Abdullah kunne foretage dette træk med så meget større sindsro, som jøderne forinden havde sørget for, at det gik hans farligste modspiller, kong Faruk af Ægypten ilde. Efter at have sikret sig det vestlige Galilæa og i erkendelse af, at den arabiske legion ikke lod sig fordrive fra de områder, hvor den havde sat sig fast – og slet ikke så længe de arabiske lande stod sammen – havde jøderne koncentreret sig om at slå ægypterne tilbage på sydfronten og sikre, at Negeb, som ellers efter Bernadottes anden plan skulle overgå til arabisk eje, forblev hos Israel, således som forudsat i 1947-delingen. Den 17. oktober 1948 lykkedes det Israels tropper at gennembryde de ægyptiske linier i Negeb-ørkenen og erobre Beersheba-området. Offensiven blev fortsat helt ind på ægyptisk jord, og jøderne opnåede at trænge så langt frem som til Aqaba-bugten, hvorved de drev en kile ind mellem de arabiske lande og hindrede territoriel forbindelse mellem Ægypten og dets arabiske forbundsfæller, samtidig med at de selv fik en havn ved Det røde Hav. Nederlaget var yderst alvorligt for Ægypten, som havde tiltaget sig førerskabet i kampen mod Israel og for den

arabiske verden som helhed. Begivenhederne i Negeb-ørkenen i efteråret 1948 blev også af stor rækkevidde for Ægyptens indre udvikling, idet katastrofen og de afsløringer, der senere fulgte af nogle af årsagerne til den, i 1951 satte frugt i officerskuppet mod kong Faruk og i oprettelsen af general Naguibs styre.

De umiddelbare følger af Israels militære triumfer blev, at de arabiske lande blev mere lydhøre overfor bestræbelserne fra F.N.s side på at få skabt våbenhvile. I januar 1949 sluttedes under F.N.s mægling våbenstilstand mellem Israel og Ægypten på grundlag af frontliniens forløb. Det betød, at næsten hele Negeb kom under Israels administration, idet dog Gaza-området forblev under ægyptisk okkupation og sæde for den arabiske Palæstinaregering. I marts fulgte våbenstilstand med Libanon, i april med Transjordanien og endelig i juli med Syrien. I de to førstnævnte tilfælde fandt der en tilbagetrækning sted nogenlunde til de jødisk-arabiske grænselinier før krigen, mens der i overenskomsten med Syrien aftaltes, at det område i det østlige Galilæa, som syriske tropper holdt besat, men som i 1947-planen var tildelt jøderne, skulle demilitariseres og stilles under kontrol af F.N.s våbenstilstandskommission.

Forhandlingerne om en fredsordning blev indledet allerede i marts 1949 i Beirut, men blev kort efter henlagt til Lausanne. De varede til september samme år og endte resultatløst til trods for en energisk indsats fra F.N.s mæglingskommission. En hovedanstødssten var Israels holdning i spørgsmålet om de arabiske flygtninge, som den jødiske stat under ingen omstændigheder ville have tilbage. Jøderne hævdede, at flygtningene frivilligt havde forladt israelsk område – en påstand, der i det store og hele var absolut usandfærdig – og man frygtede tydeligt nok, at de, hvis de vendte hjem ville optræde som en femte kolonne, der let kunne bringe Israels eksistens i fare. Efter amerikansk pres tilbød Israel dog at modtage en mindre del af dem (100.000 af næsten 900.000 flygtninge) og erklærede sig iøvrigt villig til økonomisk at bidrage til deres bosættelse i arabiske lande. Araberne forlangte på den anden side som betingelse for overhovedet at forhandle om fred, at flygtningene forinden vendte tilbage. Da også grænsespørgsmålene og problemerne omkring Jerusalems stilling voldte store kvaler, var det umuligt at nå til en ordning, og fredsforhandlingerne brød sammen, uden at det dog betød, at krigen blussede op igen.

Fra De forenede Nationers side blev der truffet beslutninger om at yde hjælp til de arabiske Palæstinaflygtninge, og generalforsamlingen i 1949 oprettede derfor »United Nations Relief and Works Administration for Palestine Refugees in the Near East«, som dels skulle sørge for flygtningenes underhold, dels skabe erhvervsmuligheder for dem. Desuden besluttede generalforsamlingen, at Jerusalem skulle stilles under F.N.s

Israel og dets naboer.

formynderskab, men hverken Israel eller Transjordanien, som militært beherskede henholdsvis den nye og den gamle by, ville gå ind herpå. Demonstrativt erklærede Israel den 21.januar 1950 Jerusalem for Israels hovedstad.

3. ARABISK SPLITTELSE 1950.

Situationen i Palæstina kom til behandling på det næste rådsmøde i den arabiske liga i Cairo den 25.marts – 13.april 1950. Man forsøgte her at nå frem til større enhed i den arabiske politik, specielt overfor Israel, og et resultat heraf blev beslutningen om at skabe en kollektiv arabisk sikkerhedspagt, som imidlertid ikke trådte i kraft før i 1952. Forhandlingerne var iøvrigt præget af modsætningerne mellem kong Abdullah og flertallet af ligaens lande med Ægypten i spidsen. Abdullah havde i forvejen tilkendegivet, at han agtede at føre den politik videre, som var kommet til udtryk gennem Jeriko-kongressens beslutning om at samle landet øst og vest for Jordan-floden under hans krone, og i sommeren 1949 havde han som udtryk herfor ændret statens navn fra Transjordanien til »Jordans hashimitiske kongerige«. Betegnelsen var både ambitiøs og provokerende, og skridtet et slag i ansigtet på Gaza-regeringen og de stater, der støttede denne. Ved betegnelsen hashimitisk antydedes tillige, at Abdullah sigtede mod at realisere hashimidedynastiets drøm om skabelsen af et storsyrisk rige under dette kongehus – et rige, der skulle omfatte Transjordanien, Palæstina, Iraq, Syrien og Libanon, og som ville blive en arabisk stormagt, der let kunne gøre Ægypten og Saudi-Arabien rangen stridig som førende arabiske nation.

Der var således god grund for ægypterne og de arabere, der var imod Abdullahs planer, til at forsøge på Cairo-konferencen at lægge hindringer i vejen for Jordans hersker, og det var muligt, fordi kun regeringen i Iraq sympatiserede med Abdullah. Det var et slag mod Jordan, at Gaza-regeringen blev repræsenteret på mødet, men mere alvorligt var det, at rådet den 13.april 1950 besluttede – imod Jordans stemme –, at den arabiske ligas medlemsstater ikke ville annektere nogen del af Palæstina.

Beslutningen blev truffet på den baggrund, at der umiddelbart forinden var blevet afholdt valg til et parlament for hele Jordan, både i det gamle Transjordanien og i de dele af Palæstina, som den arabiske legion beherskede. Men ligaen formåede ikke at hindre Abdullah i at føre sin politik igennem. Den 24.april 1950 mødtes parlamentet i Amman og traf beslutning om – som en midlertidig ordning – at skabe en union mellem Transjordanien og de af Jordan-tropper besatte dele af Palæstina.

Denne faktiske annektion og tilsidesættelse af den arabiske ligas beslutninger vakte en storm af forbitrelse navnlig i Ægypten, som forsøgte

at få Jordan ekskluderet af ligaen. Det stødte dog på modstand fra Iraqs side, og Abdullah kunne desuden henvise til, at det kun var en midlertidig ordning, der var truffet. Det kunne han gøre med så meget mere grund, som Israel omgående havde protesteret mod indlemmelsen i Jordan. Men Abdullah befandt sig på sikker grund. Anneksionen blev omgående akcepteret af Storbritannien, der ved samme lejlighed omsider anerkendte Israel de jure. Det var tydeligt nok, at Jordans hersker ved denne lejlighed som så ofte før havde handlet i forståelse med London, og at gennemførelsen af Abdullahs planer var velset af englænderne.

4. MAGTBALANCEN.

Med gennemførelsen af indlemmelsen i Jordan ophørte den dynamiske udvikling i Palæstinaspørgsmålet, og der har siden 1950 ikke fundet større ændringer sted i situationen.

Stillingen ved midten af 1950 var den, at to magter kunne regne sig for sejrherrer i striden, nemlig både Israel og Jordan. Israel havde ikke alene formået at afvise angrebene på den jødiske stats eksistens, men det havde endog kunnet udvide sit territorium udover, hvad F.N. i 1947 havde tiltænkt det. Dets områder var nu omkring en halv gang større, og det havde opnået betydelige strategiske fordele. Israelitternes fremtrængen til Aqaba-bugten var vigtig, fordi den afbrød forbindelsen mellem Ægypten og de øvrige arabiske lande, men også i nord – på den syriske front – var stillingen blevet væsentligt forbedret. For Abdullah havde krigen betydet, at hans kongerige var blevet fordoblet i indbyggerantal, at områder, der var væsentligt rigere end Transjordanien, var kommet under hans herredømme, og at landets militære prestige var blevet betydeligt forøget, da det viste sig, at kun hans tropper var i stand til at hamle op med Israels.

Men begge sejrherrer led også af åbenbare svagheder. Jordan havde betalt tilvæksten med et åbent brud med Ægypten og en isolering indenfor den arabiske verden, og året efter måtte Abdullah bøde for sine handlinger med sit liv, da han faldt for en snigmorders kugle. Det var hans modstandere blandt Palæstina-araberne, der kom ham til livs, men triumfen var først og fremmest Ægyptens. Hans død betød også et alvorligt slag for Storbritanniens mellemøstlige politik og forårsagede, at Jordan ikke længere kunne spille sin hidtidige egenmægtige rolle i den arabiske verden.

Heller ikke Israel kunne slå sig til ro med, hvad der var opnået. Abdullahs død bevirkede, at jøderne ikke længere kunne regne sikkert med den splittelse blandt araberne, som i så høj grad havde virket med til, at Israel havde kunnet gennemleve den kritiske periode 1948–49, men frem

for alt var det åbenlyst, at våbenstilstandsoverenskomsterne i 1949 ingenlunde var ensbetydende med, at araberne havde affundet sig med tingenes tilstand eller med Israels eksistens. Det fremgik af en meget lang række udtalelser af arabiske statsmænd, af regeringernes uvillighed til at indlede regulære fredsforhandlinger og af den arabiske ligas beslutninger om at skærpe den økonomiske blokade af Israel, som var blevet etableret straks ved Palæstinakrigens udbrud. Ikke alene var al samhandel mellem Israel og den arabiske ligas lande afbrudt, men araberne søgte på enhver måde at genere jøderne økonomisk. Således opretholdt Iraq forbudet mod tilførsler af olie gennem den store pipeline fra Kirkuk-distriktet til raffinaderiet i Haifa, uanset det tab Iraqs egne finanser led herved. Desuden forsøgte de arabiske stater ved indførelse af sorte lister at begrænse andre landes skibsfart på israelske havne, og i Suezkanalen gennemførte Ægypten en vidtgående kontrabandekontrol, som flere gange medførte, at sikkerhedsrådet måtte tage sig af sagen.

Israels regering måtte også konstatere, at der viste sig flere og flere tegn på, at vestmagterne stræbte efter at opnå forståelse med de arabiske stater for at få dem med i en mellemøstlig forsvarspagt, og den frygtede, at Israels interesser i denne situation skulle blive prisgivet. Den vidste i hvert fald, at vestmagterne ønskede at opruste de arabiske lande, idet våbenembargoet for Mellemøsten var blevet ophævet kort efter, at våbenstilstandsoverenskomsterne var blevet undertegnet. Krigsmateriel kom i en stadig stigende strøm til de arabiske lande, og jøderne måtte frygte, at den militære overlegenhed, der havde bragt dem sejren i Palæstinakrigen, snart ikke længere eksisterede. En vis beroligelse lå nok i en erklæring, der blev udstedt den 25. maj 1950 af U.S.A., Storbritannien og Frankrig og hvori det hed, at våbenleverancer til de mellemøstlige lande kun fandt sted mod forsikringer fra modtagerlandet om, at man ikke ville føre en aggressionspolitik, og at den militære balance mellem Israel og arabstaterne ville blive opretholdt. Endvidere erklærede de tre vestmagter, at de ville skride til handling inden for eller uden for F.N., såfremt nogen stat skulle krænke eller forberedte krænkelse af våbenstilstandslinierne eller af Israels grænser. Derved blev der faktisk givet Israel en garanti, der havde større vægt end De forenede Nationers, men den kunne ikke tilsløre det faktum, at det mindre var af interesse for Israels sag end af hensyn til de arabiske landes oprustning og skabelsen af et mellemøstligt forsvarssystem, at erklæringen af 25. maj 1950 blev afgivet.

Udviklingen blev i Israel fulgt med så meget større nervøsitet, som et utal af episoder viste, hvor sårbare grænserne var, og et blik på kortet ville iøvrigt også være tilstrækkeligt til at fremtvinge erkendelsen af, at Israels forsvarsproblem var umådeligt svært at løse. Hele landet har et areal på knapt 21.000 km² (eller lidt mere end ⅔ af Jylland) men dets

grænser er over 600 km lange. Israel har 1 ½ million indbyggere, hvoraf de tre fjerdedele bor på kystsletten fra Haifa til Telaviv. Der er her mindre end 20 km i gennemsnit fra Middelhavskysten til Jordans grænse, og fra bjergene i Judæa kan den arabiske legion se den israelske hærs hovedkvarter i kikkerten. Jernbanen, der forbinder den nordlige og den sydlige del af landet løber på punkter kun få meter fra grænsen til Jordan, og såvel den som de vigtigste veje kan hurtigt afbrydes af fjendtlige styrker. Israels sårbarhed er således iøjnefaldende, og det må regnes for at være de fire omliggende arabstater, for slet ikke at tale om den arabiske ligas medlemslande som helhed, underlegne på trods af krigens forløb i 1948–49.

Israels politik må derfor gå ud på at opnå en fredsslutning, som kan bane vej for en forsoning med naboerne, og jøderne har hele tiden tilkendegivet, at de ønsker våbenstilstandsoverenskomsterne erstattet med en regulær fredsordning. Men Israel ønsker ikke fred for enhver pris, og det har kategorisk forkastet de betingelser, de arabiske lande i april 1950 opstillede som vilkår for overhovedet at ville indlade sig på fredsforhandlinger.

Flygtningeproblemet er da det, der først og fremmest melder sig, når talen er om fred i Palæstina, og det er et både tragisk og vanskeligt spørgsmål. Det drejer sig om henved 900.000 mennesker, hvoraf størsteparten befinder sig i flygtningelejre i Jordan (470.000) og i Ægypten (200.000). De har nu været flygtninge siden 1948 og er i det store og hele blevet nødtørftigt forsynet af F.N., der tillige har forsøgt at finde produktiv anvendelse for dem og at opmuntre til kolonisering i de arabiske lande, Men arabstaterne har kategorisk nægtet i større omfang at opsuge dem. til trods for at det let kunne lade sig gøre og endog ville betyde økonomisk fordel for dem. Motiverne bag de arabiske landes afslag er ildevarslende for Israel. Araberne benytter simpelt hen flygtningene som et kort i det fortsatte spil om Palæstina og anvender Israels vægring mod at lade dem vende hjem som argument for ikke at optage de fredsforhandlinger, som ellers ville kunne føre til anerkendelse af staten Israel og til stabilisering og økonomisk fremgang i Mellemøsten.

5. GRÆNSE-EPISODERNE.

Desuden foranlediger flygtningeproblemet dag ud og dag ind episoder langs grænserne og holder hadet levende. Flygtningelejrene i Gazaområdet og i Jordans Palæstina-distrikter er arnestedet for en glødende nationalisme og et brændende had til det folk, der forjog dem fra hjemmet. Det gør det ikke bedre, at flygtningene endnu har stammefrænder tilbage i Israel. Ikke alle arabere blev jaget ud af jøderne. Der er stadig

noget over 125.000 tilbage, men det gør ikke problemet mindre. Tværtimod – fordi forbindelsen mellem disse og deres slægtninge blandt flygtningene opretholdes og resulterer i et utal af ulovlige grænseovergange. Men flertallet af episoderne er af en anden art. Som oftest drejer det sig om rene røver- og tyvetogter, der dog antager en særlig karakter, når man tager i betragtning, at flygtningene eller de arabiske grænseboere ofte henter afgrøde eller redskaber fra jord, de selv tidligere dyrkede, og som de stadig betragter som deres egen. Men tyverierne og småoverfaldene har naturligvis skabt en spændt og usikker atmosfære og afføder ofte repressalier fra jødernes side. I flere tilfælde har israelske styrker taget del i de jødiske kolonisters hævntogter eller simpelt hen udført dem, og nogle af de blodigste begivenheder har haft netop denne karakter.

De største og farligste episoder under våbenstilstanden har været sammenstødene mellem syriske og israelske styrker i Huleh-sumpene og ved Tiberias-søen i foråret 1951, massakrerne i Qibya og Skorpionpasset og træfningerne i Jerusalem og i Beit Liqyat 1953–54, hvor Israel og Jordan har været impliceret samt endelig en lang række alvorlige sammenstød mellem ægyptiske og israelske tropper siden februar 1955. Hele denne række af episoder er blevet behandlet af F.N., og i de fleste tilfælde har materialet og debatten i Sikkerhedsrådet fastslået Israels ansvar for begivenhederne.

Det er et spørgsmål, som er blevet stærkt debatteret, hvorvidt episoderne udelukkende er udsprunget af den voldsomme lokale spænding i grænsedistrikterne, eller om der ligger videregående politiske motiver bag dem. Noget absolut sikkert svar herpå kan ikke gives. Det står ganske klart, at langt det overvejende flertal af episoderne er af rent lokal art. Det gælder i hvert fald den grænse, hvor de fleste krænkelser har fundet sted og hvor tabet af menneskeliv har været størst, nemlig den lange, stærkt sårbare og ofte uklare linie, der adskiller Israel og Jordan.

I så henseende er Qibya-affæren, der indtil Gaza-kampene i februar 1955 betegnede den blodigste og mest debatterede episode mellem et arabisk land og Israel siden 1949, typisk. Den indtraf natten mellem den 14. og 15. oktober 1953, da 250–300 velbevæbnede og kampvante israelitter overfaldt den jordanske landsby Qibya og foranstaltede en massakre, der kostede 42 arabiske civilpersoner livet. Formentlig drejede det sig om regulære israelske tropper, og i hvert tilfælde rørte den israelske hær ikke en finger for at forhindre aktionen, som Israels regering senere hævdede var udført af israelske landsbyboere, der for nylig var blevet forsynet med våben for at kunne værge sig mod arabiske overfald. Hele affæren var utvivlsomt en repressalie, foretaget som svar på de evindelige arabiske voldshandlinger og vel nok umiddelbart en hævn for mordet på en jødisk kvinde og hendes børn et par dage i forvejen. Der kunne imidlertid ikke

herske tvivl om, hvor gerningsmændene skulle søges, og den blandede våbenstilstandskommission for Israel og Jordan fordømte straks handlingen som en ren terroraktion. I betragtning af den store blodsudgydelse blev den bedømt meget alvorligt, og vestmagterne krævede omgående, at Sikkerhedsrådet skulle tage sagen op til behandling. Det skete også, men samtidig indsendte Israel en klage over de arabiske grænsekrænkelser, og især over de mange jordanske. Palæstinaspørgsmålet blev på dette grundlag behandlet i Sikkerhedsrådet i møder fra slutningen af oktober til sidst i november 1953, og der blev rettet en kraftig kritik mod Israel, samtidig med at rådet anbefalede Israel og Jordan at træffe fælles foranstaltninger for at undgå gentagelser. En del af grundlaget for Sikkerhedsrådets fordømmelse af Israel i Qibya-affæren var tilvejebragt af chefen for F.N.s våbenstilstandskommission i Palæstina, den danske general Bennike, der i sin rapport hævdede, at der ikke kunne være tvivl om, at veludrustede og trænede israelske styrker havde været i aktion. Han understregede iøvrigt, at nok havde araberne foretaget langt de fleste af de krænkelser, der havde fundet sted ved grænsen mellem Israel og Jordan, men de groveste havde været jødiske, og det var åbenbart, at jøderne i den sidste tid var blevet langt mere aggressive end tidligere. Han fastslog, at der siden den blandede våbenstilstandskommissions oprettelse var indløbet 816 klager fra Israel og 542 fra Jordan, og at kommissionen havde fastlagt skylden for ialt 113 overfald, hvoraf jøderne bar ansvaret for 63 og araberne for 50. Jøderne havde ialt mistet 89 dræbte og araberne 175.

De forhandlinger, Sikkerhedsrådet havde foreslået Israel og Jordan at optage, kom imidlertid ikke i stand, og i stedet indtraf nye sammenstød. Af særlig alvorlig karakter var et overfald på en jødisk bus i Skorpionpasset i den nordøstlige del af Negeb og på den arabiske landsby Nahalin i marts 1954. Massakren i Skorpionpasset blev udlagt som en arabisk hævn for Qibya-affæren, og Israel krævede omgående aktion fra Sikkerhedsrådets side. De undersøgelser, der blev foretaget, gav imidlertid ikke noget sikkert resultat med hensyn til, hvad der virkelig var foregået, og formanden for den blandede våbenstilstandskommission, den amerikanske kommandør Hutchinson, nægtede at træffe nogen afgørelse på det foreliggende grundlag. Affæren førte til, at Israel trak sine repræsentanter i den blandede kommission for Israel og Jordan tilbage, og først da Hutchinson i oktober 1954 blev afløst af den amerikanske oberst Brewster, vendte jøderne tilbage til kommissionen.

I mellemtiden var nye og alvorlige episoder indtruffet mellem Jordan og Israel, og hele sommeren 1954 var præget af blodige skærmydsler. Alvorligst var en regulær fægtning i dagene fra 30. juni til 4. juli mellem israelske tropper og den arabiske legion i Jerusalem, og en repres-

salieaktion jødiske styrker i begyndelsen af september foretog i lighed med Qibya-affæren mod den arabiske landsby Beit Liqyat og herunder kom i kamp med jordansk militær. En tid syntes en hel »lille krig« at være ved at udvikle sig, men i efteråret 1954 blev forholdene dog noget roligere – utvivlsomt fordi U.S.A. og Storbritannien ad diplomatisk vej skred ind og lagde hårdt pres på Israel. Medvirkende hertil var det muligvis også, at jøderne nu fik deres ønske om, at general Bennike, som de beskyldte for at have indtaget proarabiske standpunkter, blev udskiftet med den canadiske general Burns som chef for F.N.s våbenstilstandsdelegation.

Af en anden karakter er konflikten om Jordanflodens vand, men samtidig er dette problem et af dem, der – når det rette øjeblik er inde – skulle give de største muligheder for et samarbejde mellem Israel og de arabiske stater. Der har flere gange været sammenstød mellem syriske og israelske tropper i det demilitariserede område ved Hulehsøen og Tiberiassøen og langs det mellemliggende stykke af Jordan-floden. De alvorligste af disse kontroverser skyldtes syrisk indskriden mod jødiske anlægsarbejder, hvormed hensigten har været dels at oprette et kraftværk ved Jordan, dels at lede vand bort fra floden, før den løber ind i Tiberiassøen. De jødiske vandingsplaner går meget vidt, idet meningen er at føre Jordanvandet til et reservoir i Galilæa og herfra overrisle landet helt ned til Negeb. Disse projekter vil nok genere Syrien noget og tage vand fra det syriske landbrug langs Jordan, men endnu alvorligere er det, at projektets gennemførelse vil betyde en katastrofe for staten Jordan, som derefter kun vil få vand af betydning fra Jordans biflod, Yarmuk. Hele denne situation opfordrer til en planmæssig indsats, udført af i hvert fald de tre interesserede lande, Jordan, Israel og Syrien, og fra amerikansk side har man flere gange forsøgt at få et sådant samarbejde i gang og har også henvist til, at de store muligheder, der herved åbner sig, ville skabe gode betingelser for flygtningenes bosættelse. Men foreløbig har en sådan løsning været umulig og vil være det, så længe de arabiske lande holder fast ved ligaens beslutning om ikke at deltage i regionale konferencer eller organisationer, hvor også Israel er repræsenteret. F.N. har i spørgsmålet om den jødiske aktivitet i det demilitariserede område indtaget det standpunkt, at Israels projekter må hvile, indtil en almindelig afklaring af forholdene har fundet sted, og De forenede Stater er ikke veget tilbage for at give Israel økonomiske tommelskruer på for at få det til at bøje sig i denne sag.

6. ISRAEL OG ÆGYPTEN.

Sammenstødene mellem jøder og ægyptere adskiller sig i flere henseender fra episoderne mellem Israel og Jordan og mellem Israel og

Syrien. Baggrunden har nok til en vis grad været den samme, som gælder langs Jordan-grænsen, nemlig den højspændte atmosfære i Gaza-området, hvor flygtningene er stuvet sammen som sild i en tønde, og hvor værtsnationen bærer ved til hadets bål, hvor plyndringer og røvertogter følger slag i slag, ofte med militærets billigelse, og hvor jøderne fra tid til anden foretager repressalier. Men det er bemærkelsesværdigt, at roen nogenlunde har kunnet opretholdes langs den ægyptiske grænse indtil september 1954. Siden da har det været her, de alvorligste begivenheder har fundet sted, og jøderne har klaget over en lang række ægyptiske togter dybt ind i Negeb-ørkenen. De fleste krænkelser synes at være foretaget fra ægyptisk side, men også her blev det Israel, der gennem en drastisk aktion først nedkaldte F.N.s fordømmelse over sig. Det skete, da israelske tropper den 28. februar 1955 angreb et par ægyptiske militærposter inde i Gaza-området og det kom til kampe, hvorunder 38 ægyptere og 8 jøder blev dræbt. Fra Israels side hævdede man, at dets soldater var kommet ind på ægyptisk territorium under forfølgelse af ægyptere, der havde angrebet jødiske styrker inde på israelsk område, men den blandede våbenstilstandskommission fastslog efter nøje undersøgelser, at der var tale om »et forud forberedt og planlagt angreb, som israelske myndigheder havde givet ordre til«.

Klager både fra ægyptisk og israelsk side blev behandlet af Sikkerhedsrådet i marts 1955 og resulterede i en fordømmelse af Gaza-episoden som Israels værk. Det blev også understreget, at det var umuligt at nå til nogen endelig fredsordning med mindre alle parter nøje overholdt våbenstilstandsforpligtelserne, og Sikkerhedsrådet opfordrede desuden i en resolution af 30. marts 1955 Israel og Ægypten til i fællesskab at træffe foranstaltninger, der kunne hindre nye episoder. Skridt hertil blev taget i slutningen af juni af en blandet israelsk-ægyptisk kommission.

Gaza-episoden indtraf på et tidspunkt, da forholdet mellem Israel og Ægypten var blevet yderligere spændt som følge dels af opbringelsen af et israelsk skib, »Bat Galim«, i Suezkanalen i september 1954, dels på grund af to dødsdomme i Cairo over jødiske spioner, som blev henrettet i slutningen af januar 1955, og alene dette gør, at det ikke vil være urimeligt at placere Gaza-episoderne i større sammenhæng. Det er oplagt, at »Bat Galim«-affæren i Suezkanalen betegnede en jødisk provokation i den hensigt at forstyrre den afsluttende fase i de britisk-ægyptiske forhandlinger, der førte frem til Suez-overenskomsten af 19. oktober 1954, og som ryddede en af anstødsstenene for en mellemøstlig forsvarspagt og dermed for arabisk oprustning af vejen. De ægyptiske aktioner i Negeb begyndte på samme tid, og det er næppe forkert at se dem motiveret med, at Ægypten ønskede at holde den arabiske verdens fjendskab overfor Israel på kogepunktet for at få den til at stå tæt sammen under ægyp-

tisk førerskab i den kommende tid, hvor spørgsmålet om det mellemøstlige forsvars- og pagtsystem skulle afgøres. Der kan også argumenteres for, at de hyppige krænkelser fra ægyptisk side i de følgende måneder med kulmination i februar 1955 har sigtet til at øge spændingen i forholdet mellem arabere og jøder for at understrege nødvendigheden af den arabiske solidaritet, som Iraq – og med det måske flere af den arabiske ligas medlemslande – var ved at gøre sig fri af, og som blev sprængt med Bagdadpagten mellem Iraq og Tyrkiet den 25. februar 1955.

Herefter var situationen i Mellemøsten totalt ændret, og det spørgsmål meldte sig, hvorledes Israels stilling ville blive påvirket heraf. Svaret lod vente på sig i nogle måneder og blev først klart i august-september 1955, da en ny bølge af væbnede sammenstød mellem ægyptere og jøder satte ind, og da Ægypten havde opnået støtte fra østmagterne som modtræk mod vestens Bagdadpagt-politik. De første skærmydsler i denne omgang fandt sted den 20. august, og derefter tiltog episoderne i voldsomhed dag for dag, indtil de kulminerede den 31. august, da israelske tropper foretog en straffeekspedition dybt ind på ægyptisk område og sprængte en kommandopost i luften, hvorfra israelitterne påstod, at arabisk sabotage- og terrorvirksomhed i Palæstina blev organiseret. Denne træfning ved Chan Yunis, som jøderne måtte bære ansvaret for, kostede betydeligt tab på begge sider og var efter alt at dømme den blodigste indtil da siden våbenstilstandsoverenskomsterne i 1949.

Gaza-kampene i slutningen af august fremkaldte et nyt F.N.-forsøg på at fjerne det værste konfliktstof ved den ægyptiske grænse, men samtidig var der mange tegn på, at Palæstinaspørgsmålet for alvor var ved at vende tilbage til det storpolitiske plan. Den 26. august fremsatte John Foster Dulles forslag om, at USA skulle påtåge sig at garantere grænsen mellem Israel og de arabiske lande efter at der var blevet foretaget visse justeringer og at USA skulle hjælpe Israel til et internationalt lån, hvorved den israelske regering skulle blive i stand til at yde de arabiske flygtninge erstatning. Dullesplanen fik en god modtagelse i Jerusalem, men fremkaldte harme blandt de arabiske stater og navnlig i Ægypten, hvor der ellers en kort overgang i foråret 1955 havde lydt mere fredsommelige toner overfor Israel. Nu påstod tværtimod oberst Nasser, at Israel havde haft til hensigt at gå til angreb mod ægypterne og erobre Gazaområdet den 28. august, og at kun Syriens holdning havde forhindret israelitterne i at realisere deres planer, idet den syriske regering skulle have tilkendegivet, at den øjeblikkelig ville komme Ægypten til undsætning. Israel havde således måttet opgive tanken om at kunne gøre op med en enkelt arabisk stat ad gangen.

Når Ægypten kunne indtage en stejl og selvsikker holdning overfor Dulles forslag skyldtes det, at Sovjetunionen netop ved denne tid be-

gyndte at interessere sig mere aktivt for det mellemste Østens forhold, og at man i Kreml fandt det naturligt at bygge på Cairo som modstykket til Bagdad og at anvende den omtålelige Palæstinasituation som et trumfkort i spillet om de arabiske lande. Udgangspunktet blev taget i det mest prekære af alle spørgsmål, nemlig våbenbalancen mellem Israel og de arabiske lande. Det havde lige siden Palæstinakrigen 1948–49 – og specielt udtrykt i tremagtserklæringen af 25. maj 1950 – været vestmagternes politik ikke at tillade, at den ene af partene modtog forsyninger, der gav den militær overvægt over den anden. Denne situation havde ingenlunde været russerne uvelkommen, idet den effektivt hindrede en vestlig oprustning af de arabiske stater og dermed dannelsen af en mellemøstlig militæralliance, sålænge Palæstina-konflikten ikke var ude af verden. Men Bagdadpagten og specielt Storbritanniens tilslutning til denne ændrede billedet totalt. Herefter måtte man regne med en hastig oprustning af de mellemøstlige lande, der deltog i Bagdadpagten, og dermed var Sovjetunionens fordele i Mellemøsten som blæst bort. Dette forhold blev imidlertid opvejet af Ægyptens holdning overfor Iraq og af Cairoregeringens trang til at demonstrere handlekraft i Palæstinaspørgsmålet for derved at kompensere indre vanskeligheder og et forsmædeligt nederlag i Sudanpolitikken.

Den ægyptiske regering havde i forvejen småflirtet med Kreml, men man antog som helhed, at Ægypten var alt for afhængigt af vestmagterne i økonomisk henseende til at kunne vove en virkelig østorientering. Dog sluttede Cairo så tidligt som den 22. august 1955 en 3-årig handelsoverenskomst med det kommunistiske Kina, hvorefter der for det første år skulle finde en vareudveksling sted til en værdi af næsten 500 millioner kroner. Kineserne skulle aftage ægyptisk bomuld, mens Ægypten til gengæld bl.a. fik »let maskineri« – en betegnelse som dækkede over leverancer af maskingeværer og andet lettere krigsmateriel. Hermed var man imidlertid kun ved begyndelsen. I forvejen havde Sovjetunionen tilkendegivet, at det var villigt til at levere Ægypten våben, og da ægyptiske forsøg på at formå USA til at sælge krigsmateriel mislykkedes, accepterede Nasser i sidste halvdel af september 1955 det russiske tilbud. I første omgang sluttedes en aftale mellem Tjekoslovakiet og Ægypten om en udveksling af bomuld mod våben, og en månedstid senere ankom russiske skibe til Alexandria med ladninger af krigsmateriel. Alt i alt menes det, at Ægypten fra østlandene vil modtage et par hundrede MIG-jagere, hundrede panservogne, svært artilleri og muligvis et antal u-både, alt leveret til overordentligt billige priser.

Det er indlysende, at leverancer af dette omfang vil kunne forstyrre hele den militære magtbalance og bringe Israels eksistens i yderste fare, samtidig med at Ægyptens magt og prestige i hele Mellemøsten forøges.

En bølge af diplomatisk og militær aktivitet er derfor fulgt i våbensendingernes kølvand, men det er tydeligt, at vestmagterne har haft overordentligt vanskeligt ved at nå frem til en fælles holdning. Storbritannien har hele tiden været den mest pro-arabiske af dem og er blevet stærkt kritiseret i Israel for at have leveret våben navnlig til Iraq, Ægypten og Jordan. Frankrig har ganske vist solgt en del materiel – bl.a. de fremragende Mystére-jetjagere til Israel – men der er fremkommet efterretninger om, at Frankrig har aftalt med Ægypten at ophøre med disse leverancer mod at Cairo indstiller sin propagandastøtte til nationalisterne i Fransk Nordafrika. Kun USA synes da at være pålideligt i de israelske lederes øjne, men det er svært at tilsløre det faktum, at De forenede Staters interesse i et venskab og eventuelt forbund med hele den arabiske verden langt overstiger den amerikanske stats nytte af et godt forhold til Israel og af Israels eksistens. Eet tæller dog alvorligt med i de amerikanske statsmænds overvejelser, nemlig – ligesom i 1944 – hensynet til de jødiske stemmer ved valgene i 1956. Det er sikkert også erkendelsen heraf, der har fået Sovjetunionen til at spille så højt et spil, som tilfældet er, og så sikkert gå ud fra, at vestmagterne ikke vil lade den jødiske stat i stikken. Den alvor, hvormed vestmagterne betragter situationen, er fremgået af en lang række forhandlinger, bl.a. på udenrigsministermødet i Geneve i oktober–november 1955, uden at der dog endnu kan spores noget sikkert tegn på, at den diplomatiske aktivitet har ført frem til en løsning eller blot en afspænding. Tværtimod har en række blodige begivenheder ved den israelsk-ægyptiske grænse i slutningen af oktober og begyndelsen af november klart tilkendegivet, hvor farlig situationen er, og hvor lidt der skal til, før en krig kan være i fuld gang. Den 26. oktober foretog ægyptiske styrker en grænsekrænkelse ved el Auja syd for Gaza-distriktet. Israel svarede prompte med at angribe den ægyptiske militærlejr, Kuntila, og den 28. oktober erklærede den israelske regering, at den ville følge en »øje-for-øje-og-tand-for-tand-politik« overfor Ægypten. Episoderne udviklede sig herefter hastigt til en hel lille ørkenkrig med anvendelse af både kampvogne og fly. Særlig hårdt gik det til omkring Sabba i Sinaiørkenen, hvor kampene gjaldt beherskelse af den vigtige vej mellem Beersheba og Ismailia, men også helt ned til Israels nye havn ved Aqababugten, Elath, følte urolighederne. Begge parter led alvorlige tab i disse slag, og meget tyder på, at Israel denne gang stødte på adskilligt alvorligere ægyptisk modstand end tidligere. Herved er det problem blevet helt brændende, om Israel skal udnytte den militære overlegenhed over Ægypten, det formentlig endnu har, til at fremtvinge en afgørelse, mens tid er. I den jødiske stat agiterer herfor navnlig det nationalistiske højreparti, Heruth, der ved valgene i foråret 1955 gik betydeligt frem, men også inden for hæren har tanken

tilhængere, og selveste ministerpræsident David Ben Gurion, har ytret sig på en måde, der kunne tyde på, at heller ikke han stiller sig afvisende. Det er imidlertid uvist, om et sådant opgør kan finde sted, uden at de andre arabiske magter iler Ægypten til undsætning og Israel derved stilles overfor en fjende, der utvivlsomt er stærkere end i 1948–49. Endelig har jo også vestmagterne et ord at skulle have sagt og navnlig USA har formentlig så megen indflydelse i Jerusalem, at den israelske regering ikke kan handle helt på egen hånd. Og vestmagternes interesse er – modsat Ruslands – at få Palæstinaspørgsmålet løst hurtigt og fredeligt, så Bagdadpagten kan blive yderligere udbygget og et effektivt mellemøstligt forsvar omsider etableres.